

Beschrijving van de module

Opvoedingsvariant (pleegzorg)

Doel en doelgroep

De hoofddoelen waar een pleegzorgplaatsing in de Opvoedingsvariant zich op richt zijn:

- het perspectief van het kind in het pleeggezin is helder;
- er is een veilige en stabiele plek voor het kind, waar het zich optimaal kan ontwikkelen;
- en er is een gezamenlijke wereld voor het kind (Pleegzorg begeleiden is een vak!, maart 2017).

De doelgroep bestaat uit kinderen/jongeren in pleegzorg die tot de reguliere doelgroep behoren van Jeugdhulp Friesland en voor wie het opvoedingsperspectief niet in het gezin van herkomst ligt, maar voor wie een vervangende opvoedingssituatie (een pleeggezin) passend is.

Voor pleegkinderen geldt vanaf 1 juli 2018 dat zij standaard tot 21 jaar in hun pleeggezin kunnen verblijven. Deze afspraak is gemaakt door Jeugdzorg Nederland, VNG en het ministerie van WWS. Verlengde pleegzorg is mogelijk tot 23 jaar. Dit is in overeenstemming met de jeugdwet welke de volgende uitgangspunten hanteert voor het verlengen van zorg ná het bereiken van de leeftijd van 18 jaar, tot uiterlijk 23 jaar:

- Voortzetting van de hulpverlening aangevraagd vóór het bereiken van de leeftijd van 18 jaar. (Pleegzorg is vóór het bereiken van deze leeftijd gestart en wordt voortgezet);
- Vóór het bereiken van de leeftijd van 18 jaar is bepaald dat jeugdhulp noodzakelijk is. (Aanvraag voor pleegzorg is gedaan vóór de jongere 18 werd);
- Hervatting van hulp binnen een half jaar na beëindiging van jeugdhulp gestart vóór het bereiken van de leeftijd van 18 jaar. (Pleegzorg is betrokken geweest vóór het bereiken van 18 jaar en binnen een half jaar na afsluiting wordt pleegzorg opnieuw aangevraagd).

Voor de module Opvoedingsvariant gelden naast de algemene indicatiecriteria en contra-indicaties de volgende indicatiecriteria en contra-indicaties. De vereiste indicatie voor plaatsing in een pleeggezin is dat het kind/de jongere kan profiteren van een gezinssituatie en is in staat gezag te (leren) accepteren. Een contra-indicatie is dat het kind/de jongere bij wie sprake is van onbeheersbare agressieproblematiek, dusdanig ernstig is dat de veiligheid van het kind/de jongere, medebewoners en/of medewerkers niet gegarandeerd kan worden.

Jeugdhulp Friesland biedt specialistische jeugdzorg op het gebied van opgroei- en opvoedingsproblemen, in de leeftijdscategorie 0 t/m 18 (met een uitloop tot 23) jaar. Jeugdigen uit alle culturen en hun ouders/opvoeders kunnen een beroep doen op Jeugdhulp Friesland, veelal als de normale ontwikkeling van de jeugdige wordt belemmerd. Mogelijk is sprake van psychosociale problemen, psychiatrische problemen, gezinsgerelateerde problemen, psychische problemen, verslavingsproblemen, gedragsproblemen of een combinatie daarvan.

Jeugdigen met een psychiatrische, zintuiglijke, lichamelijke en/of verstandelijke beperking die redelijk sociaal redzaam zijn, worden ook behandeld en/of opgevangen, als dit past binnen de behandelprogramma's en mogelijkheden van Jeugdhulp Friesland. We nemen ook jeugdigen op met een civielrechtelijke maatregel. In specifieke situaties worden jeugdigen met een strafrechtelijke maatregel behandeld (gedragsbeïnvloedende maatregel).

Opbouw en duur van de module

Wanneer een jeugdige wordt aangemeld wordt er een screening gedaan door een gedragswetenschapper. Deze beoordeelt of Opvoedingsvariant passend is voor de aangemelde jeugdige. Daarna zal door de matching een passend gezin gezocht worden. Wanneer kinderen/jongeren (langdurig) in een pleeggezin gaan wonen, vindt voorafgaand aan de plaatsing een kennismakingstraject plaats. Gedurende het verblijf van het kind/de jongere in het pleeggezin

vinden begeleidingsgesprekken plaats met pleegouder(s), kind/jongere en ouders plaats. Uitgangspunt is een gezamenlijke wereld voor het kind te creëren, waarin ouders een belangrijke rol hebben, pleegouders hen positie kunnen geven en ouders hun kind toestemming kunnen geven in het pleeggezin te wonen. Daarbij horen evaluaties van de begeleiding. Na het (ongepland of voortijdig) beëindigen van het verblijf van het kind/de jongere in het pleeggezin kan, indien nodig en gewenst, nazorg plaatsvinden.

Pleegzorg biedt begeleiding op maat. De frequentie, de duur en de intensiteit van de begeleiding van kind/jongere, ouders en pleegouders zijn afhankelijk van de begeleidingsvraag en kunnen binnen de module variëren. Licht waar het kan, maar intensief waar het moet. Vraag gestuurd, maar wel vanuit de inhoud bepaald. De uitgangspunten van handelingsgerichte diagnostiek (HGD) zijn leidend gedurende het hele pleegzorgtraject. Soms wordt voor een bepaalde periode specialistische jeugdhulp ingezet wanneer dit nodig is in een specifieke pleegzorgsituatie.

De duur van de module is maximaal tot de leeftijd van 21 jaar. Na het 21e jaar is er bij een geïndiceerde zorgvraag van de jeugdige zelf een verlenging van de pleegzorgplaatsing mogelijk tot 23 jaar. De frequentie is 7 keer 24 uur verblijf. De begeleiding aan de pleegouder(s) varieert van één keer per week tot één keer per kwartaal. Dit kan telefonisch, via beeldbellen, tijdens een huisbezoek of op kantoor. De begeleiding aan het gezin van herkomst is gemiddeld één keer per kwartaal. De zorgteams vinden halfjaarlijks plaats. De ambulante hulpverlener pleegzorg voert de inhoudelijke regie en eindverantwoordelijkheid wanneer alleen pleegzorg betrokken is. Voor overleg of kernbeslissingen kan deze een beroep doen op een gedragswetenschapper. Bij pleegzorg in combinatie met specialistische jeugdhulp is er een gedragswetenschapper als regiebehandelaar betrokken.

Algemeen Handelingskader

Heeft een kind onze zorg en behandeling nodig, dan bieden we dit zoveel mogelijk in de eigen omgeving van kind en gezin. Dicht bij het gewone leven. Jeugdhulp Friesland werkt volgens de systematiek van 5x gezin, waarbij een volgende stap pas plaatsvindt, als de vorige niet haalbaar is:

1. Thuis
2. Netwerkleeggezin
3. Bestandspleeggezin
4. Bestandspleeggezin met extra ondersteuning
5. Gezinshuis

We richten ons altijd op herstel van de normale positieve ontwikkeling van de jeugdige. Behandeling en zorg begint met goede observatie en diagnostiek, heldere formulering van de problematiek én de mogelijkheden van “het systeem” rond het kind. Behandelen wordt door Jeugdhulp Friesland gezien als een proces van hypothesetoetsend of handelingsgericht werken: voordoen, samendoen en laten doen. Gedurende de behandeling zijn we erop gericht dat de jeugdige/ het gezin weer zelfstandig verder kan. Wanneer kinderen (tijdelijk) niet meer thuis kunnen wonen, focussen we op zorgen voor, waarbij (terugkeer naar) wonen in een gezin het hoogste doel blijft. Onze behandeling en zorg zijn altijd dialooggestuurd, oplossingsgericht, systeemgericht, resultaatgericht en competentiegericht).

De uitgangspunten van Handelingsgerichte diagnostiek (HGD) zijn leidend gedurende het gehele traject. Daarnaast wordt gewerkt met de richtlijn Soepele Overgang 18-/18+ en de module ‘Nazorg’.

Methodische uitgangspunten

Er wordt gebruik gemaakt methodische uitgangspunten zoals die zijn geformuleerd in het positioneringstatement (Visie en Missie) van Jeugdhulp Friesland, namelijk: Dialooggestuurd, Systeemgericht, Oplossingsgericht, Competentiegericht en Resultaatgericht werken.

De landelijke methodiekhandleiding “Pleegzorg begeleiden is een vak!” is het methodisch uitgangspunt van de modules ‘opvoedingsvariant’, ‘netwerkonderzoek met/zonder verblijf’ en ‘deeltijdpleegzorg’. Daarnaast wordt binnen de pleegzorg gebruik gemaakt van Safer Caring,

waarin zowel het werken aan een veilige leefomgeving voor pleegkinderen als het voorkomen van secundaire traumatisering bij pleegouders (en pleegzorgbegeleiders) centraal staat. De module Opvoedingsvariant sluit aan bij de richtlijnen van het NJi (Richtlijnen Jeugdhulp en Jeugdbescherming): Problematische gehechtheid, Uithuisplaatsing en Pleegzorg.

Bewaking van Kwaliteit en Veiligheid

De randvoorwaarden ten aanzien van het behouden van de kwaliteit van de hulpverlening zijn de gestelde eisen t.a.v. opleiding (HBO), overdracht en implementatie en kwaliteitsbewaking. In het algemeen kwaliteitsstatuut van Jeugdhulp Friesland is beschreven op welke manier de integrale hulpverlening voor de cliënt is georganiseerd. De taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en onderlinge verhoudingen zijn daarin zodanig beschreven dat de autonomie en regie van de jeugdige en zijn/haar systeem zoveel mogelijk wordt gestimuleerd en de kwaliteiten en doelmatigheid van de hulpverlening inzichtelijk en toetsbaar zijn. Indien meerdere professionals als behandelaren/ hulpverleners betrokken zijn, voert de regiebehandelaar de regie over het hulpverleningsproces en is eerste aanspreekpunt. Deze wordt zo dicht mogelijk bij de cliënt en zijn/haar systeem belegd en kan door verschillende functionarissen worden uitgevoerd. Onder bepaalde omstandigheden kan de regie gedelegeerd worden met inachtneming van afstemming met de regiebehandelaar als het gaat om kernbeslissingen.

De regiebehandelaar is alleen bij pleegzorg betrokken wanneer (hoog) specialistische Jeugdhulp is toegevoegd aan Pleegzorg. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pleegzorgbegeleiding ligt bij de ambulant hulpverlener pleegzorg conform taakomschrijving en module. De ambulant hulpverlener is zelf verantwoordelijk voor het tijdig gebruik maken van de ondersteuningsstructuur (intervisie/methodiekcoach) en moet bij kernbeslissingen gericht op pleegouders consult aanvragen bij de gedragswetenschapper pleegzorg. Naast het verplichte consult bij kernbeslissingen kan facultatief consult worden aangevraagd. Bij combinaties van (hoog)specialistische hulp en pleegzorg ligt de eindverantwoordelijkheid voor het hulpverleningstraject bij de regiebehandelaar (intern of extern).

Intervisie is een vanzelfsprekend onderdeel om de professionele verantwoordelijkheid, autonomie en vakbekwaamheid van hulpverleners op peil te houden zoals vastgelegd in het kwaliteitsstatuut van Jeugdhulp Friesland.

De ambulant medewerkers pleegzorg worden o.a. getraind in de Safer Caring methodiek, het Vlaggensysteem en in nazorg (rouw & verlies). Verder kunnen zij vakinhoudelijke ondersteuning ontvangen van de methodiekcoaches. Intervisie is een vanzelfsprekend onderdeel om de professionele verantwoordelijkheid, autonomie en vakbekwaamheid van hulpverleners op peil te houden zoals vastgelegd in het kwaliteitsstatuut van Jeugdhulp Friesland.

De kwaliteit van de module wordt bewaakt aan de hand van de resultaten uit de pleegzorgmonitor. Jeugdhulp Friesland voldoet aan de kwaliteitsnormen HKZ, hetgeen betekent dat de cliënt centraal staat en er continu gewerkt wordt aan het verbeteren van de hulpverlening. De module opvoedingsvariant pleegzorg sluit aan bij de Richtlijnen Jeugdhulp en Jeugdbescherming, specifiek sluit het aan bij de richtlijn Pleegzorg. Verder sluit de module aan bij de richtlijnen van Jeugdhulp Friesland gericht op Veiligheid, onder andere Huisbezoeken en veiligheid medewerkers.

Onderzoek en Effectiviteit

Er is geen Nederlands onderzoek gedaan naar de uitvoering van de module.

Betrokken disciplines

Bij de module zijn de volgende professionals betrokken:

- gedragswetenschapper Pleegzorg;
- ambulant hulpverlener Pleegzorg;
- methodiekcoach.

Gerelateerde documenten

Landelijke Methodiekhandleiding Pleegzorgbegeleiding van het NJi.